

การศึกษาวิจัย เพื่อพัฒนาสิ่งแวดล้อม

ศาสตราจารย์ ระพี สาริก

"สิ่งแวดล้อม" เป็นเรื่องที่มีความละเอียดอ่อนและลึกซึ้งมาก อีกทั้งเป็นพื้นฐานการพัฒนาคุณภาพของทุกชีวิตและทุกสิ่งทุกอย่าง "เหตุของสิ่งแวดล้อมอยู่ในราชฐานจิตใจมนุษย์แต่ละคน" ถ้าสามารถเข้าใจถึงสัจธรรมที่กล่าวไว้ว่า "ทุกสิ่งทุกอย่างซึ่งสัมพันธ์ถึงชีวิตประจำวันของมนุษย์ ย่อมมีเหตุอยู่ในราชฐานมนุษย์ และหลังจากกำหนด เป็นพฤติกรรมนำปฏิบัติบ่อมสะท้อนกลับมา เป็นผลคือราชฐานมนุษย์" ก็จะจะมองเห็นภาพได้ชัดเจนถึงลิ่งซึ่งเป็นวัฏจักรปรากรากอยู่ในจิตใจมนุษย์ แต่ละคน จึงกล่าวได้ว่า "ภายนราชฐานมนุษย์แต่ละคนมีร่างกาย-จิตใจ-และสิ่งแวดล้อม" เป็นองค์ประกอบที่มีการหมุนเวียนถึงกันเป็นกระแสทั้งสองด้าน อย่างสอดคล้องกันกับเหตุและผล

เราริบเชื่อในสัจธรรมว่าสิ่งแวดล้อมในด้านที่เป็นรูปธรรมปราကูเบลี่ยนแบลลงอยู่ในบรรยากาศภายนอกของมนุษย์แต่ละคน เป็นสิ่งมีอิทธิพลกำหนดการเบลี่ยนแบลลงของเรื่องไขที่แฝงอยู่ในราชฐานจิตใจมนุษย์แต่ละคน อนึ่งหากนำเอาสัจธรรมอีกหลักหนึ่งซึ่งชี้ไว้ชัดเจนว่า "มนุษย์แต่ละคนที่เกิดมา จะเป็นต้องคารงชีวิตอยู่ร่วมกันและเรียนรู้ซึ่งกันและกัน" มาเป็นพื้นฐานการพิจารณาปัญหาสิ่งแวดล้อมน่าจะมองเห็นอีกภาพหนึ่งว่า "สิ่งแวดล้อมซึ่งควรอือ เป็นพื้นฐานสำคัญที่สุด น่าจะได้แก่ เพื่อนมนุษย์"

ดังนี้การที่คนส่วนใหญ่ในสังคมมองสิ่งแวดล้อมอย่างเน้นความเข้าใจไปยังผนฟ้าอากาศ ป่าเขาลำเนาไพร ยิ่งมุ่งไปยังสัตว์ป่าและพันธุ์พืช และมุ่งไปศึกษาวิจัยเพื่อคิดค้นวิธีการแก้ไขปัญหาอย่างขาดการให้ความสำคัญแก่คุณค่าชีวิตเพื่อมนุษย์ ผลงานที่ปรากรูก่อนไม่อาจแก้ไขปัญหาได้อย่างจริงจัง เนื่องจากขาดราชฐานซึ่งควรหันลงลึกซึ่งเหตุที่แท้จริงของปัญหา

ดังมีตัวอย่างซึ่งพบในที่ประชุมสัมมนาครั้งหนึ่ง ในขณะที่มีการอภิปรายกันถึงปัญหาป่าถูกทำลาย ในขณะที่หลายคนซึ่งมาจากองค์กรอาสาสมัครอิสระกำลังพิจารณาปัญหาซึ่งเกิดขึ้นจากคนและมีการพูดลึกลงไปถึงปัญหานอกทำลายป่า อีกทั้งเจาะลงไปถึงชีวิตคนในกลุ่มซึ่งทำลายป่ารวมถึงพันธุ์พืชพันธุ์สัตว์โดยที่ราชฐานจิตสำนึกของคนกลุ่มนี้ถูกทำลายมาแล้วเป็นทอ ฯ โดยกระแสแห่งขาดคุณธรรมของคนระดับบน ถ้ามีคนหนึ่งในที่ประชุมซึ่งทำงานเกี่ยวกับการอนุรักษ์ กล่าวทิ้งขึ้นมา ท่านองกว่า "เห็นพูดกันแต่เรื่องคน ในขณะที่สัตว์ป่ากลังจะสูญพันธุ์ไม่เห็นมีครูกูเรื่องสัตว์" นับเป็นอุทาหรณ์อย่างดีต่อที่ประชุม ที่สหันต์ให้เห็นถึงการมองปัญหาที่ปลายเหตุ

ดังนี้ การที่คนจำนวนมากในสังคมมุ่งมองลิ่งแวดล้อมไปที่ฟันฝ่าอากาศก็ตี ป่าเขา ล้านาไฟรและพันธุ์พันธุ์สัตว์แม้ท้องทะเล โดยเชื่อว่าคือพฤติกรรมซึ่งแสดงออกถึงความรักธรรมชาติ แต่อีกด้านหนึ่งกลับสะท้อนให้เห็นถึงความเห็นแก่ตัวที่มีต่อเพื่อนมนุษย์ น่าจะสันนิษฐานได้อย่างชัดเจนว่าหาใช่เป็นของจริงไม่ หากหวังใช้บรรยายจากสิ่งดังกล่าวเป็นเครื่องบ้าบัดความไม่รู้ของตนเพียงชั่วครึ่งชั่วคราวเท่านั้น หากติดตามต่อไปคงมีโอกาสพบได้ไม่เร็วที่ซึ่งอาจจะสะท้อนพฤติกรรมที่น่าເຂາສิ่งเหล่านั้นมาเป็นของส่วนตัวเพื่อหวังความพอใจชั่วแล่น

หากสามารถหยั่งรู้ได้ถึง คงกล่าวอย่างมั่นใจว่า "รากฐานของสิ่งแวดล้อมกับรากฐานธรรม เป็นสิ่งเดียวกัน" หากมนุษย์ส่วนใหญ่ในสังคมสูญเสียธรรมซึ่งควรเจริญลึกซึ้งยิ่งขึ้นภายในรากฐานชีวิต จากผลของการปฏิบัตินั้นซึ่งเริ่มจากสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่มีแรงจูงใจ โดยที่มีความรักความเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์เป็นเงื่อนไขสำคัญ พฤติกรรมที่ปรากฏขึ้นส่งผลทำลายสิ่งแวดล้อมอย่างหลีกเลี่ยงไม่พ้น รวมถึงสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นเพื่อนมนุษย์ที่บังคับโดยโอกาสกว่าตันด้วย

หากแต่ละคนกล่าวว่า "เราต้องการความชอบธรรม" ดังนี้ด้านหนึ่ง เราแต่ละคนจึงควรมุ่งมั่นปฏิบัติจากรากฐานธรรมซึ่งแต่ละคนมีอยู่แล้วในตัวเองและไม่ลงทะเบียนที่จะศึกษาค้นหาความจริง กับอีกด้านหนึ่งก็ค้นคว้าปฏิบัติให้อย่างต่อเนื่องกันเป็นวัฏจักร แทนการมุ่งมองจากตนไป เรียกร้องจากที่อื่นด้านเดียว อีกทั้งยังเป็นปลายเหตุ

ถ้าสามารถรู้และเข้าถึงธรรมได้จริงย่อมพบว่า มนุษย์แต่ละคนที่เกิดมาຍ่อมมีความรักความสนใจและรู้คุณค่าในตนและนำสู่การรู้คุณค่าของเพื่อนมนุษย์ปรากฏเป็นธรรมชาติอยู่ในรากฐาน แต่อาจยังขาดประสบการณ์ซึ่งพึงน่าตนเองลงสู่ทิศทางที่ลุ่มลึกยิ่งขึ้น ดังนี้ตามทิศทางซึ่งมีเหตุมีผล เป็นเงื่อนไข ซึ่งจะช่วยให้ ณ จุดดังกล่าวมีการเจริญงอกงามเป็นรูปเป็นร่างบนพื้นฐานความจริง ได้ ควรเน้นปฏิบัติจากจุดดังกล่าวบนพื้นฐานความคิดเห็นของอิสระโดยที่ได้รับความเข้าใจร่วมด้วยเมตตาธรรมและให้อภัยจากผู้ในที่ ซึ่งอยู่เหนือกว่าด้วยอำนาจและรูปวัตถุ

ทั้งนี้และทั้งนั้น เพื่อหวังผลจากการสัมผัสนับถ้วนความหลากหลายของสรรพสิ่งต่าง ๆ ซึ่งปรากฏเบลี่ยนแปลงอยู่ในบรรยายกาศสิ่งแวดล้อมของแต่ละคนอย่างอิสระ โดยเฉพาะเนื้อความสำคัญล้ำดับแรกที่ความหลากหลายของเพื่อนมนุษย์ โดยที่เข้าใจได้ว่ามนุษย์ก็อีกเป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติ ดังที่ปรัชญาชีวิตซึ่งกล่าวไว้โดยผู้ในที่ในอดีตว่า การศึกษาวิเคราะห์ซึ่งหวังให้ว่าจะนำไปสู่ความสำเร็จในการพัฒนาอย่างแท้จริง ควรเริ่มต้นจากรากฐานตนเองซึ่งปรากฏเป็นสังธรรม

อยู่แล้ว ส่วนจุดเรื่องดันที่อยู่ภายนอกควร เริ่มจากสิ่งของตัวไก่ล่าใจที่สุคและสานแนวคิดต่อไป ตามเหตุและผลพื้นฐานการปฏิบัติอย่างจริงจัง บ่อมีธรรมชาติที่ชาระล้างภาวะบีดตีคออยู่ในตัวเอง ก้าวให้สามารถมุ่งสู่ เป้าหมายที่ เป็นความจริงได้ในที่สุด

หากวิถีชีวิตแต่ละคนซึ่งเดินโดยขึ้นมาขาดการพัฒนาตน เองจากพื้นฐานดังกล่าว บ่อมี ธรรมชาติที่กำหนดแนวคิดและลักษณะรวมถึงวิธีบูรณาธิคุณที่ศีรษะทางการพิจารณาแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม ซึ่งปรากฏให้เห็นทุกรูปลักษณะ ไปยังด้านที่เป็นปลายเหตุ แม้ในด้านการบ้านการเมืองก็จะมอง ประชาชนชีวิตไทยไปยังรัฐสภาและการเลือกตั้งผู้แทนเข้าไปเป็นสมาชิก ถึงกับนิ่มมากถ้าว่าเจ้าจริง เอา จังครั้งแล้วครั้งเล่าว่า ถ้ารักประชาชีวิทยาจะต้องไปเลือกตั้ง ส่วนในด้านสิ่งแวดล้อมก็มีการนำ เอาภาพป่าเขาล้านาไฟร อีกทั้งดันไม่ออกไม่แลสต์ปีกานะท่อนให้เห็นครั้งแล้วครั้งเล่า อีก ทั้งเน้นลงไปปลูกโดยใช้กลุ่มคนซึ่งอยู่ใต้อำนาจ แต่หลักการเกิดการพัฒนาตน เองซึ่งเป็นพื้นฐาน ธรรมชาติกลับอยู่ที่การให้โอกาสจากด้านที่อยู่เหนือกว่า ไม่ว่านำมาใช้กับป่าหรือแม้ชีวิตมนุษย์ดังได้ กล่าวแล้ว ทั้งนี้และทั้งนั้นเพื่อใช้แก้ปัญหาซึ่งสืบเนื่องมาจากเหตุที่อยู่ในมนุษย์เองได้ทุก ๆ เรื่อง หากต้องการความสำเร็จอย่างแท้จริงบ่อมไม่นานมาน้องว่าชาเกินไปหรือทำไม่ได้ซึ่งเป็นสิ่งที่ลาย คุณค่าที่อยู่ในรากฐานตัวเองของผู้อ้างด้วย

ซึ่งจริง ๆ แล้ว หากมนุษย์มีความรักความจริงใจต่อ เพื่อนมนุษย์ บ่อมสามารถแก้ไขปัญหา ที่เกิดจาก เพื่อนมนุษย์ได้ทุก เรื่อง และคากล่าวที่นิ่มาย้ำเพื่อนมุ่งพัฒนาการเมืองคงจะปรากฏอุปกรณ์ ลู่อีกทีศีรษะหนึ่งว่า "ถ้ารักและต้องการประชาชีวิตที่มีความจริงใจต่อ เพื่อนมนุษย์" โดยเฉพาะ เน้นความสำคัญสู่คนในกลุ่มซึ่งยังด้อยโอกาสส่วนตัวเป็นลำดับแรก ซึ่งสิ่งนี้จะ เกิดได้คงต้องมีพื้นฐาน คุณสมบัติที่สามารถเข้าใจคนได้ทุกรูปลักษณะความคิดและฐานะความเป็นอยู่บนพื้นฐานสัจธรรมของ ความหลากหลาย

อีนง เมื่อกล่าวถึง "การศึกษาวิจัย" หากไม่ตกอยู่ในสภาพที่มุ่งมองปลายเหตุน่าจะ เข้าใจได้ว่า สัญชาตญาณอันดีอ.เป็นธรรมชาติของมนุษย์แต่ละคน มีความรักความสนใจที่จะศึกษาและ นำมาวิเคราะห์ เพื่อค้นหาความจริงปรากฏอยู่ในรากฐานความรู้สึกมาแต่ เริ่ม เกิดอยู่แล้ว" แต่ถ้าชีวิต ต้องตกอยู่ในสภาพถูกครอบงำจากอิทธิพลของสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากด้านรูปวัตถุซึ่งมี มนุษย์ด้วยกันเอง เป็นเหตุ ก็จะแสดงออกซึ่งแนวโน้มที่มุ่งวิถีทางไปยังด้านซึ่งเป็นพื้นฐานการ จัดการโดยมนุษย์ และมองข้ามด้านที่เป็นธรรมชาติซึ่ง เป็นพื้นฐานจริงเนื่องจากขาดการทั้งรู้ถึง โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีการนำเอารูปแบบจากที่อื่นมาบีดติดไว้จนทำให้รู้สึกว่า "ใครทำอะไรที่ไม่เหมือน ตน ไม่ใช่เรื่องถูกต้อง" ดังเช่นที่มักมีการกล่าวกันว่า "บีดตีคออยู่กับรูปแบบจากค่ารา หรือสิ่งซึ่งคน

"ได้มาจากกระบวนการจัดการศึกษาด้านเดียว" โดยปราศจากความรู้ความเข้าใจถึงด้านที่มีธรรมชาติเป็นพื้นฐาน ซึ่งเกิดจากธรรมชาติของแต่ละคน อันมีเหตุสืบเนื่องมาจากขาดการหยั่งรู้ถึงความจริงซึ่งมีธรรมชาติอยู่ในรากฐานตนเอง อันควรถือเป็นพื้นฐานสำคัญที่สุด

"จากเหตุผลดังกล่าวเราจึงพบว่า การศึกษาวิจัย เพื่อพัฒนาสิ่งแวดล้อม หากมองสู่ภาพรวมและระบบข้าวต้องประสานกับภาวะล้มเหลวมาโดยตลอด"

และโดยเหตุที่สิ่งแวดล้อมเป็นพื้นฐานปัจจัยของทุก ๆ เรื่อง เมื่อไม่ประสานผลถึงเป้าหมายที่แท้จริงย่อมทำให้ผลจากการศึกษาวิจัยไม่ว่าเรื่องใดซึ่งมีการคิดและนำปฏิบัติโดยคน ถูกกำหนดให้ต้องพนักหนทางด้านเป็นธรรมชาติ ดังที่ภาษาชาวบ้านมักกล่าวกันว่า "วิจัยแล้วก็เก็บเข้าลินชัก" ซึ่งมีความหมายลึกซึ้งว่าเพียงภาพของแผ่นกระดาษที่คนนำไปส่องในลินชักโทรศัพท์ท่างาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากมองสู่อีกด้านหนึ่งกลับพบว่า สิ่งแวดล้อมยังคงสะท้อนให้เห็นแนวโน้มที่ตกต่ำลงไปเรื่อย ๆ

ซึ่งคงไม่ได้หมายถึงเพียงป่าถูกทำลาย พืชและสัตว์ธรรมชาติกำลังจะสูญพันธุ์ น้ำและอากาศกำลังเป็นพิษ เสียหายหนักขึ้นท่ามกลางมีการเน้นแก้ไขกันไปทั่วโลก แต่น่าจะหมายถึงภาพของคนซึ่งลงทะเบียนพุทธกรรมเห็นแก่ตัวรุนแรงยิ่งขึ้นหากไม่ด่วนสรุปจากเพียงการพูดด้วยปาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งนวัตกรรมซึ่งยิ่งเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ยิ่งน่าเออความเห็นแก่ตัวมากทำลายเด็ก ซึ่งถือเป็นชีวิตที่มีหน้าที่สืบสานสังคมสู่อนาคต ยิ่งผู้มีอำนาจสูงขึ้นยิ่งเห็นได้ชัด

แม้หวานกลับมาพิจารณาระบบการจัดการศึกษาและวิจัยบนพื้นฐานซึ่งกำหนดโดยอิทธิพล เว่อร์ไชท์อยู่ในรากฐานคนตามยุคสมัย ทำให้ทุกสิ่งทุกอย่างภายในระบบมีแนวโน้มมุ่งทิศทางเดียว และเน้นออกจากตัวเอง เนื่องจากขาดด้านที่เป็นธรรมชาติซึ่งมีเหตุมีผลกำหนดสมดุล ทำให้โครงสร้างการศึกษาวิจัยต้องขาดการตรวจสอบที่ควรมีกระแสเป็นวัฏจักรผลผลลัภกลืนกันอยู่ภายใต้มา แต่เริ่มแรก เพื่อใช้เป็นฐานการคิดและวางแผน อีกทั้งควบคุมวิถีทางในการนำปฏิบัติให้มุ่งสู่ เป้าหมายได้อย่างถูกต้อง

ทำให้กระบวนการและระบบการศึกษาวิจัยปรับเปลี่ยนทิศทางที่ควรมุ่งบรรลุผล มาเป็นเพียงเครื่องมือสำหรับใช้แล้วหำชื่อเลียงและอามีสจำกัดด้านบน ให้สามารถมองเห็นภาพได้ชัดเจน ยิ่งขึ้นเป็นลำดับ

อายุผู้เขียนเรื่องนี้แม้จะผ่านพ้นมา 73 ปี ซึ่งเป็นเพียงช่วงชีวิตหนึ่งที่มีโอกาสมองเห็นและสัมผัสกับวิถีการเปลี่ยนแปลงของสังคม แต่ก็รู้สึกว่ายานานพอที่จะมีโอกาสสัมผัสกับช่วงของ การเปลี่ยนแปลงซึ่งรวดเร็วยิ่งขึ้นช่วยให้เห็นได้ชัด โดยที่ขณะนี้ยังจำได้ดีถึงคำปราศจากประสบการณ์ชีวิตบางคนในแวดวงวิชาการด้านการจัดการซึ่งกลับจากการไปศึกษาเล่าเรียนจากสถาบัน

อุดมศึกษาของต่างถิ่นว่า "ฟรั่ง เขา มี การเรียนการสอนเรื่องสิ่งแวดล้อมกันนานา民族 แต่ คนไทย
ที่从来ไม่เริ่มดัน"

ปัจจุบันนี้ จากรากฐานการศึกษาของไทยซึ่งทกอยู่ในสภาวะบีดติดด้านที่เป็นรูป
วัตถุอย่างลึกซึ้งมาข้านานแล้ว เมื่อเริ่มการเรียนการสอนในสาขาวิชานี้ จึงนำใบผูกติดไว้บน
พื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ด้วยข้ออ้างต่าง ๆ นานา แทนที่จะสามารถเปิดรากฐาน
กว้างอย่างอิสระ ทั้ง ๆ ที่สิ่งแวดล้อมเป็นส่วนหนึ่งซึ่งมีเว่อร์ในรากฐานชีวิตของทุกคนอย่าง
ปราศจากการเลือกรูปลักษณะและฐานะทั้งในด้านคนและสาขาวิชาความรู้

ทว่าใจสำคัญที่สุดของระบบตรวจสอบเพื่อให้เกิดสมดุลอย่างสอดคล้องกันกับพื้นฐาน
ธรรมชาติ น่าจะได้แก่ระบบชี้งออยู่ในรากฐานทุกคนผู้ซึ่งชีวิตมีส่วนเกี่ยวข้อง และในที่นี้ควรขอ
อนุญาต เน้นไปที่รากฐานแต่ละคนผู้ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาและงานค้นคว้าวิจัยในทุก
สาขาวิชา อีกทั้งมีหน้าที่รับผิดชอบเรื่องนโยบายด้านทั่วไปอย่างปราศจากการเลือกที่รักมักที่ซึ่ง
ซึ่งพึงต้องให้ความสำคัญแก่การสำรวจจนเงองอย่างต่อเนื่อง หากปฏิบัติได้อย่างจริงจังโดยไม่
หวั่นไหวต่ออิทธิพลอาชีวิสไม่ว่ารูปแบบไหน และไม่นำจิตใจไปคิดข้ามขันตอนว่าตนจะได้อะไร เป็น
สิ่งตอบแทน แม้มองว่าสังคมจะต้องได้รับผลเมื่อนั้น เมื่อนั้น สิ่งซึ่งพึงได้รับย่อมเป็นของจริงอีกทั้ง
มีคุณค่าอย่างล้ำลึกและหาไม่ได้จากที่ไหนทั้งสิ้น